

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
КАФЕДРА ПОЛІТОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету соціології та
управління

_____ Т.Ф. Бірюкова _____

“ _____ ” _____ 2021 р.

УКРАЇНА В СИСТЕМІ МІЖНАРОДНОЇ ПОЛІТИКИ ТА БЕЗПЕКИ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки бакалаврів
очної (денної) форми здобуття освіти
спеціальності 052 – Політологія
освітньо-професійна програма: міжнародна політика та політика національної
безпеки

Укладач: Цокур Є.Г., д. політ. наук, проф. кафедри політології

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри політології
Протокол № 1 від “16” серпня 2021р.
Завідувач кафедри політології

_____ Є.Г.Цокур _____

Ухвалено науково-методичною радою
факультету соціології та управління
Протокол №1 від “29” серпня 2021 р.
Голова науково-методичної ради факультету
соціології та управління

_____ Н.В. Горло _____

Погоджено
з навчально-методичним відділом

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

2021 рік

1. Опис навчальної дисципліни

1	2	3	
Галузь знань, спеціальність, освітня програма рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна (денна) форма здобуття освіти	заочна (дистанційна) форма здобуття освіти
Галузь знань 05 – Соціальні та поведінкові науки	Кількість кредитів – 5	Обов'язкова	
		Цикл дисциплін загальної підготовки	
Спеціальність 052 політологія	Загальна кількість годин – 150	Семестр:	
		2 -й	2-й
Освітньо-професійна програма міжнародна політика та політика національної безпеки	Змістових модулів – 8	Лекції	
		28 год.	
Рівень вищої освіти: бакалаврський	Кількість поточних контрольних заходів – 16	Практичні	
		28 год.	
		Самостійна робота	
		94 год.	
		Вид підсумкового семестрового контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Україна в системі міжнародної політики та безпеки» є поглиблене вивчення таких процесів як міжнародна та європейська безпека, а також шляхів їх забезпечення в зовнішньо-політичній діяльності окремо держави, регіонів та світу загалом; надання майбутнім фахівцям комплексних знань та умінь щодо розробки концепцій безпеки та їхнього втілення під час виконання професійних обов'язків.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Україна в системі міжнародної політики та безпеки» є: засвоєння основних понять і категорій (безпека, національна безпека, міжнародна безпека, європейська безпека, загроза, виклик тощо); вивчення типології загроз та викликів міжнародній та європейській безпеці в різні історичні періоди; вивчення нормативно-правової бази щодо забезпечення міжнародної та європейської безпеки; аналіз основних проблем у процесі забезпечення міжнародної та європейської безпеки; дослідження специфіки функціонування систем безпеки в різних регіонах світу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

1. Основні теоретичні засади, понятійно-категоріальний апарат дисципліни «Україна в системі міжнародної політики та безпеки»;
2. основні можливі як безпосередні, так і потенційні загрози та виклики міжнародній та європейській безпеці та основні напрями політики щодо зменшення та нейтралізації ризиків;
3. головні проблеми та виклики міжнародній і європейській безпеці в умовах глобалізації;

4. головні механізми забезпечення міжнародної та європейської безпеки та повноваження відповідних міжнародних організацій;
5. роль і значення людського фактору у процесі забезпечення міжнародної та європейської безпеки.

вміти:

1. Самостійно визначати пріоритетні проблеми та сучасний стан міжнародної та європейської безпеки;
2. обґрунтовувати форми та методи забезпечення міжнародної та європейської безпеки, збирати, систематизувати відповідну інформацію, формувати власні погляди на процеси, події та явища, виявляти закономірні зв'язки між ними;
3. знаходити шляхи вирішення проблем, що виникають у процесі забезпечення міжнародної та європейської безпеки;
4. визначати перспективи появи можливих потенційних ризиків у сфері міжнародної та європейської безпеки та шляхи їх нейтралізації, зокрема методом створення різних систем безпеки;
5. спираючись на світовий та вітчизняний досвід, проводити дослідження у сфері міжнародної і європейської безпеки.

досягти таких результатів навчання та набути таких компетентностей

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
1	2
ІК 7 Здатність досліджувати внутрішні і зовнішні фактори впливу на діяльність державних та політичних інституцій, аналізувати та прогнозувати розвиток небезпечних для суспільства та держави ситуацій, на основі чого розробляти рекомендації щодо ефективних заходів політичного, державного та суспільного управління.	Опитування на практичних заняттях
ІК 8 Здатність організувати процес впровадження 8 служби безпеки в політичних інституціях та державно-управлінської діяльності.	Відповіді на практичних заняттях Написання есе
ІК 9 Визначати законні підстави призначення сили та примучу державними органами та установами.	Відповіді на практичних заняттях Підготовка індивідуального дослідницького завдання аналітичного характеру
СК 1 Здатність здійснювати моніторинг міжнародних та суспільно-політичних процесів	Написання та усний захист індивідуального дослідницького завдання аналітичного характеру
СК 5 Здатність до володіння методами аналітичної роботи, пов'язаними з прогнозування та проектуванням суспільно-політичних та державноуправлінських процесів.	Розробка презентації до ІДЗ Усний захист
СК 9 Здатність оцінювати внутрішні та зовнішні ризики в системі національної та міжнародної безпеки	Участь у практичних заняттях
РНК 1 . Приймати правильні рішення щодо потенційних та реальних загроз та перешкод суспільно-політичного розвитку.	Участь у практичних заняттях
РНАіВ 2 Моделювати актуальні та важливі суспільнополітичні та міжнародні процеси з	Участь у практичних заняттях

Міждисциплінарні зв'язки. Курс «Україна в системі міжнародної політики та безпеки» в інформаційному і логічному плані тісно пов'язаний з іншими дисциплінами блока гуманітарних і соціально-економічних наук: міжнародними відносинами, історією, економічною теорією, соціологією, правознавством, психологією й ін. Разом із цими дисциплінами курс «Україна в системі міжнародної політики та безпеки» для студентів варто розглядати як складову частину процесу формування світоглядної культури майбутніх фахівців.

Курс «Україна в системі міжнародної політики та безпеки» є методологічною основою для майбутнього вивчення інших курсів та спецкурсів, присвячених міжнародним відносинам та зовнішній політиці. Також студенти у процесі вивчення курсу «Україна в системі міжнародної політики та безпеки» зможуть розвинути та конкретизувати знання отримані раніше в рамках курсів «Міжнародні відносини», «Історія політичної думки», «Історія філософії», «Політична географія», «Зовнішня політика». Він дає можливість підготовки фахівців, орієнтованих на розуміння складних суспільно-політичних процесів в контексті змін, що відбуваються в міжнародному середовищі, та їх наслідків. У рамках курсу всебічно вивчаються особливості функціонування міжнародного середовища на сучасному етапі розвитку суспільства.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади міжнародної безпеки

Тема 1. Концептуально-історичні аспекти міжнародної політики та безпеки.

Національна безпека – історико-теоретичний контекст проблеми. Структура й завдання курсу. Роль безпеки для суверенітету держави, стабільності в регіоні, миру у світі. Значення курсу в системі підготовки фахівця-політолога. Політологічний, правовий, філософський зміст міжнародної та національної безпеки. Міжнародна і регіональна безпека як об'єкт дослідження дисципліни „Міжнародні відносини”. Основні поняття і категорії системи безпеки. Безпека суспільно-політична система. Види, компоненти й фактори безпеки. Співвідношення національної та міжнародної безпеки. Методологічні основи вивчення проблем безпеки. Категоріальний апарат теорії національної безпеки. Фактори впливу на стан безпеки.

Тема 2. Теоретико-методологічні основи міжнародної політики та безпеки.

Історичні витоки та форми системи національної і колективної безпеки. Підходи до визначення понять «безпека», «міжнародна безпека» та «європейська безпека», «загроза», «виклик»; національні інтереси як основа формування концепцій національної, регіональної (європейської) та міжнародної безпеки; еволюція загроз та викликів міжнародній та європейській безпеці; глобальні проблеми в контексті забезпечення міжнародної та європейської безпеки. Поняття концепцій безпеки. Еволюція підходів до проблем безпеки. Науково-теоретичні концепції проблем безпеки. Вітчизняні та зарубіжні школи проблем безпеки. Школа політичного реалізму в теорії проблем безпеки. Об'єктивістський та суб'єктивістський підходи трактування безпеки. Політичний та соціальний підходи до формування безпеки. Суб'єкти та об'єкти безпеки.

Змістовий модуль 2. Безпекова діяльність

Тема 3. Система безпекової діяльності.

Система забезпечення безпеки. Критерії безпеки. Індикатори та порогові рівні безпеки. Проблема визначення загроз безпеці держави, регіону, світу. Поняття потенціалу безпеки та його складники. Критерії і пріоритети міжнародної та регіональної безпеки. Принципи, норми та нормативи міжнародної та регіональної безпеки. Правова база безпеки: особистості, суспільства, держави, глобального простору. Роль військового фактору в забезпеченні системи безпеки. Зростання невійськових факторів забезпечення безпеки. Релігійна безпека в національних,

регіональних і глобальних масштабах. Інформаційна безпека та умови її забезпечення. Проблеми екологічної безпеки в регіоні та світі. Поняття фінансово-економічної безпеки.

Змістовий модуль 3. Проблеми міжнародної безпеки

Тема 4. Міжнародні відносини та міжнародна безпека.

Загрози безпеці: загроза, небезпека, виклик, ризик. Внутрішні та зовнішні джерела загроз національній безпеці держави. Національні інтереси і глобалізація. Відмінності загроз для високо розвинутих країн і тих, що розвиваються. Категорії безпеки: соціально-економічні (якість життя), політичні (державний устрій, політичний режим, легітимність), етно-конфесійні, зовнішні. Геополітичний компонент сучасної світової безпеки. Геополітичні зміни сучасної системи міжнародної безпеки. Характер системи міжнародних відносин. Теоретичні засади створення міжнародних структур безпеки.

Тема 5. Міжнародні організації в системі безпеки.

Міжнародні організації як актори безпекового середовища. Європейська спільна політика у галузі безпеки та оборони. Організаційна структура, основні завдання та сфери впливу міжнародних, загальноєвропейських та регіональних організацій. Діяльність НАТО, ООН, Організації з безпеки і співробітництва у Європі (ОБСЄ). Аналіз впливу міжнародних організацій та режимів на стан і перспективи розвитку простору безпеки. Роль ООН у системі контролю глобальної безпеки. Функції ради безпеки ООН. Регіональні міжнародні організації та їх значення у підтриманні безпеки в регіоні та світі (Європейський Союз, Західноєвропейський Союз, Рада Європи, Організація з безпеки та співробітництва в Європі, Північноатлантичний союз та ін.). Договір про колективну безпеку. Режими безпеки. Рольова функція держави в системі міжнародних відносин. Військово-політичні аспекти безпеки транспортних коридорів у регіоні.

Змістовий модуль 4. Україна в системі міжнародної безпеки: історія та сучасність

Тема 6. Становлення України як суб'єкта міжнародних відносин та еволюція її зовнішньополітичної діяльності.

Проголошення незалежності України, її міжнародно-правове визнання. Проблеми правонаступництва України. Розбудова дипломатичної служби незалежної України та перші кроки української дипломатії. Основні етапи зовнішньополітичної діяльності України. Концептуально-теоретичні основи зовнішньої політики України. Концептуальні засади зовнішньополітичного курсу незалежної України. Засади та пріоритетні напрями зовнішньої політики України. Зовнішня політика України та забезпечення національної безпеки: нормативно-правовий аспект. Засади національної безпеки України. Воєнна доктрина України. Безпековий чинник і дипломатія України. Україна у процесі роззброєння. Будапештський меморандум та гарантії безпеки України: сучасні реалії. Еволюція відносин Україна–НАТО. Багатостороння дипломатія як інструмент досягнення зовнішньополітичних цілей України. Багатостороння дипломатія: форми втілення.

Тема 7. Участь України у діяльності міжнародних організацій.

Основні напрямки співпраці України з регіональними міжнародними організаціями. Україна й ОБСЄ. Україна в Раді Європи. Спільна програма Ради Європи і Комісії Європейського Співтовариства. «Демократія — через право». Диверсифікація зовнішніх зв'язків. Активізація України у багатосторонньому співробітництві. Участь України в діяльності ООН у 90-ті роки. Проблема реформування ООН і Україна. Проблеми ефективності діяльності ООН. Участь України у миротворчій діяльності ООН. Україна і ЮНЕСКО. Україна і МАГАТЕ. Участь України в діяльності ЮНЕСКО. Розширення участі України у багатосторонньому та двосторонньому співробітництві. Діяльність України в ООН. Співробітництво України зі спеціалізованими установами ООН. Україна–ЮНЕСКО. Позиція України щодо реформування РБ ООН. Участь України у миротворчих операціях під егідою ООН. Співробітництво Україна–СОТ. Україна–

ОБСЄ: здобутки та перспективи співпраці. Діяльність ОБСЄ в Україні за умов військової агресії РФ на Сході України. Участь та ініціативи України у регіональних організаціях (ОЧЕС, ГУАМ, ЦЄІ).

Змістовий модуль 5. Міжнародна безпека у глобалізованому світі

Тема 8. Шляхи, методи та моделі забезпечення міжнародної безпеки

Основні напрямки забезпечення міжнародної безпеки. Поняття і структура міжнародної безпеки. Традиційна й сучасна моделі міжнародної безпеки. Поняття міжнародної стабільності. Статистична та динамічна стабільність. Проблеми забезпечення глобальної безпеки. Характеристика сучасних загроз міжнародній системі безпеки.

Тема 9. Глобальні виміри безпеки сьогодення.

Глобалізація та її вплив на формування нового середовища безпеки. Роль держави у безпекових питаннях. «Розмивання» суверенітету. Недержавні учасники міжнародних відносин. Формування «спільнот безпеки». Регіональна безпека. «Традиційні» та «нетрадиційні» суб'єкти міжнародних відносин у боротьбі за безпеку. Безпека і державний кордон. Зміцнення зовнішньополітичних позицій Великої Британії у 1980-х – 90-х рр. Еволюція відносин зі США. Великобританія у європейських інтеграційних процесах. Відносини Великої Британії з Францією. Відносини Великої Британії з ФРН. Економічне співробітництво з державами світу. Особливості діяльності Великої Британії у міжнародних організаціях (Велика сімка, членство в Раді безпеки ООН, ОБСЄ, НАТО). Причини та наслідки виходу Великої Британії з ЄС (Брексіт).

Змістовий модуль 6. НАТО як провідний інститут міжнародної безпеки у сучасному світі

Тема 10. Основні тенденції розвитку міжнародних відносин на сучасному етапі.

«Простір безпеки» у Європі в другій половині ХХ ст. Сучасні геополітичні межі Європи. Роль США і Росії. Основні концепції європейської безпеки: «концерт європейських інститутів», концепція «взаємодоповнюючих інститутів», «натоцентризм». «Коллективна безпека» і «коопераційна безпека». Глобальні, регіональні і субрегіональні виклики та загрози європейській безпеці. НАТО і Організація з питань безпеки й співробітництва у Європі (ОБСЄ). Європейська система безпеки і оборони. Стратегічна концепція Альянсу 1999 р. Принципи діяльності НАТО у ХХІ ст. Празький саміт НАТО (2002).

Тема 11. НАТО в системі міжнародної політики та безпеки та конфігурації політичних сил у світі.

Наслідки Другої світової війни. Світ після Другої світової війни. Проблеми післявоєнного мирного врегулювання. Біполярна система міжнародних відносин. Історія та умови творення Північноатлантичного альянсу (НАТО). Структура і завдання Північноатлантичного альянсу (НАТО). Політичний та економічний аспекти функціонування альянсу. Структура НАТО. Характеристика членів та їх взаємовідносини на рівні альянсу та поза ним. Основні програми альянсу. Програма «Партнерство заради миру». Інституції НАТО. Проблеми реформування НАТО. Новий курс у міжнародних відносинах. Революції у країнах Східної Європи. Кінець «холодної війни» й формування нового середовища європейської безпеки. Нова архітектура євроатлантичної безпеки. «Послання з Торнбері». Лондонська зустріч. Римський саміт НАТО. Стратегічна концепція НАТО (1991). Проблеми взаємовідносин та співробітництва України з НАТО.

Змістовий модуль 7. Міжнародна безпека: регіональний аспект

Тема 12. Регіональні особливості реалізації системи міжнародної безпеки.

Сучасна система міжнародних відносин на глобальному, регіональному і локальному рівнях. Характеристика моделей міжнародної безпеки регіонів світу: європейський, близькосхідний, азійсько-тихоокеанський, центральноамериканський, північноамериканський. Національна, регіональна і локальна безпека суперечність інтересів та проблема узгодження їх. Економічний аспект міжнародної безпеки. Міжнародна економічна безпека.

Сутність і класифікаційні характеристики економічної міжнародної безпеки індикатори міжнародної безпеки. Галузева орієнтація міжнародної безпеки міжнародна система непоширення зброї масового знищення. поняття режиму непоширення ядерної зброї. Міжнародна протидія тероризму тероризм як довгострокова загроза безпеці держав. Міжнародна співпраця в боротьбі з фінансуванням тероризму. поняття енергетичної безпеки. структура споживання енергоресурсів по країнам світу. критерії оцінки продовольчої безпеки на національному та міжнародному рівнях. екологічні аспекти економічної безпеки. міжнародна інформаційна безпека універсальність інформаційного простору. застосування міжнародних стандартів в інформаційній сфері. впорядкування глобальної інформаційної інфраструктури.

Тема 13. Європейська система безпеки.

Етапи формування європейської безпеки. Європейський Союз і сучасний стан системи європейської безпеки. Органи і організації які входять в системи європейської безпеки. Структура національної безпеки Франції. Специфіка національної безпеки Великобританії. Підходи провідних європейських країн до забезпечення національної та європейської безпеки; еволюція підходів в Європі до забезпечення європейської безпеки; роль ЄС, НАТО, ЗЄС та ОБСЄ у процесі забезпечення регіональної безпеки в Європі; взаємодія ЄС, НАТО та ОБСЄ з іншими організаціями у забезпеченні регіональної безпеки в Європі. Підходи до забезпечення безпеки пострадянського простору; безпека як фактор інтеграції на пострадянському просторі; роль ШОС у процесі забезпечення безпеки в регіонах Євразії та АТР; підходи до забезпечення національної безпеки Китаю; специфіка регіону АТР та її вплив на формування системи регіональної безпеки; роль АСЕАН, АТЕС та АРФ у забезпеченні регіональної безпеки в АТР.

Змістовий модуль 8. Перспективи України у системі міжнародної політики та безпеки

Тема 14. Україна в системі міжнародних відносин та безпеки.

Теоретичні засади загальної концепції національної безпеки України. Основні напрямки і пріоритети безпеки України. Концепція національної безпеки України. Характеристика загроз безпеки України. Проблеми формування національної безпеки України з позиції входження її в Раду Європи та євроатлантичні структури. Внутрішній та зовнішній аспекти безпеки. Роль українського фактору в формуванні загальноєвропейської безпеки. Визначення пріоритетів зовнішньої політики після набуття Україною незалежності. Багатовекторність зовнішньої політики України (російський, європейський, східний вектори). Політична та економічна співпраця з України з країнами Європи. Безпекове співробітництво України з країнами Європи, Азії та США. Співпраця України з міжнародними і регіональними інституціями. Членство в Раді Безпеки ООН. Еволюція співробітництва Україна - НАТО. Співробітництво України та ЄС в сфері безпеки. Угода про асоціацію між Україною та ЄС (2014 р.). Співробітництво України та ЄС у сферах: «Політичний діалог і реформи, політична асоціація, співробітництво та конвергенція у сфері закордонних справ та політики безпеки», «юстиція, свобода і безпека». Військовий конфлікт на сході України. Роль ОБСЄ, ООН, Ради Європи у врегулюванні конфлікту. Геополітичні та гео економічні виміри національної безпеки України. Основні засади національної безпеки України. Головні загрози національній безпеці. Аналіз рівня корупції та тінізації економіки держави. Захист національних інтересів України в контексті творення та реалізації світової системи безпеки.

4. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль	Усього годин	Аудиторні (контактні) години						Самостійна робота, год		Система накопичення балів		
		Усього годин	Лекційні заняття, год		Практичні заняття, год		о/д ф.	з/дист ф.	Теор. зав-ня, к-ть балів	Практ. зав-ня, к-ть балів	Усього балів	
			о/д ф.	з/дист ф.	о/д ф.	з/дист ф.						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1	16	8	4		4		8		5	2	7	
2	12	4	2		2		8		5	3	8	
3	12	4	2		2		8		5	3	8	
4	16	8	4		4		8		5	2	7	
5	16	8	4		4		8		5	2	7	
6	16	8	4		4		8		5	3	8	
7	16	8	4		4		8		5	3	8	
8	16	8	4		4		8		5	2	7	
Усього за змістові модулі	120	56	28		28		64		40	20	60	
Підсумковий семестровий контроль залік	30						30				40	
Загалом					150					100		

5. Темі лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	2	3	4
1	Концептуально-історичні аспекти міжнародної політики та безпеки	4	
	Теоретико-методологічні основи міжнародної політики та безпеки.	2	
2	Система безпекової діяльності.	2	
3	Міжнародні відносини та міжнародна безпека.	4	
	Міжнародні організації в системи безпеки.	4	
4	Становлення України як суб'єкта міжнародних відносин та еволюція її зовнішньополітичної діяльності.	4	
	Участь України у діяльності міжнародних організацій	4	
5	Шляхи, методи та моделі забезпечення міжнародної безпеки.	4	
	Глобальні виміри безпеки сьогодення	4	
6	Основні тенденції розвитку міжнародних відносин на сучасному етапі	2	
	НАТО в системі міжнародної політики та безпеки та конфігурації політичних сил у світі.	2	
7	Регіональні особливості реалізації системи міжнародної безпеки.	4	
	Європейська система безпеки	4	
8	Україна в системі міжнародних відносин та безпеки	4	
Разом		28	...

6. Темы практичних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	2	3	4
1	Концептуально-історичні аспекти міжнародної політики та безпеки	4	
	Теоретико-методологічні основи міжнародної політики та безпеки.	2	
2	Система безпекової діяльності.	2	...
3	Міжнародні відносини та міжнародна безпека.	4	
	Міжнародні організації в системі безпеки.	4	
4	Становлення України як суб'єкта міжнародних відносин та еволюція її зовнішньополітичної діяльності.	4	
	Участь України у діяльності міжнародних організацій	4	
5	Шляхи, методи та моделі забезпечення міжнародної безпеки.	4	
	Глобальні виміри безпеки сьогодення	4	
6	Основні тенденції розвитку міжнародних відносин на сучасному етапі	2	
	НАТО в системі міжнародної політики та безпеки та конфігурації політичних сил у світі.	2	
7	Регіональні особливості реалізації системи міжнародної безпеки.	4	
	Європейська система безпеки	4	
8	Україна в системі міжнародних відносин та безпеки	4	
Разом		28	

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
1	Теоретичне завдання – Відповідь на семінарі. Виконання тесту	Питання для підготовки: 1. Національна безпека – історико-теоретичний контекст проблеми. 2. Структура й завдання курсу. 3. Роль безпеки для суверенітету держави, стабільності в регіоні. 4. Історичні витоки та форми системи національної і колективної безпеки. 5. Підходи до визначення понять	3 бали - повна змістовна відповідь на всі завдання, оперування багатьма теоретичними джерелами, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції; 2 бали -	5

	<p>«безпека», «міжнародна безпека» та «європейська безпека», «загроза», «виклик».</p> <p>б. Концепції безпеки.</p> <p>Посилання на тест: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=10016</p>	<p>авторська позиція заявлена, але повністю не обґрунтована, викладення матеріалу засноване на знанні джерел, але без аналітичної позиції; 1 бал - поверховий виклад матеріалу, слабке знання теоретичних джерел. Тест: мах 2 бали</p>	
<p>Практичне завдання - написання есе</p>	<p><i>Есе складається з таких структурних елементів:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>вступ, де студент формулює власну точку зору на проблему, винесену як тему есе;</i> - <i>блок аргументації: три і більше аргументи, що підтверджують точку зору автора;</i> - <i>висновки, де відбувається узагальнення авторської позиції і відбувається підтвердження вихідної тези на більш високому доказовому рівні.</i> <p><i>Оскільки головна мета есе – змусити читача розділити точку зору автора, важливо використовувати риторичні фігури переконання, маркери логічної послідовності елементів («по-перше», «по-друге», «з вищезазначеного витікає» та ін.), апелювати до спільних соціальних та духовних цінностей, поглядів, знань та фактів (дослідження, статистичні дані, думки фахівців, приклади з життя), проводити ефектні паралелі й аналогії для демонстрації вашої ерудиції, вдало використовувати цитати з прочитаної наукової літератури.</i></p>	<p>2 бали – обрана тема є актуальною, зміст есе відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, робити логічні та повні висновки; робота є оригінальним дослідженням, що містить авторську позицію та самостійні судження; відсутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; стиль есе відповідає вимогам до студентських наукових робіт; автор дотримується</p>	2

			<p>принципів академічної доброчесності.</p> <p>1 бал - обрана тема є актуальною, проте зміст есе не повністю відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, проте висновки не є повними; робота не є оригінальним дослідженням; присутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; автор дотримується принципів академічної доброчесності.</p>	
Усього за ЗМ 1 контр. заходів	2	-	-	7
2	Теоретичне завдання – Відповідь на семінарі Виконання тесту	<p>Питання для підготовки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Система забезпечення безпеки. 2. Критерії безпеки. 3. Індикатори та порогові рівні безпеки. <p>Посилання на тест: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=10016</p>	<p>3 бали - повна змістовна відповідь на всі завдання, оперування багатьма теоретичними джерелами, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції;</p> <p>2 бали - авторська позиція заявлена, але</p>	5

			повністю не обґрунтована, викладення матеріалу засноване на знанні джерел, але без аналітичної позиції; 1 бал - поверховий виклад матеріалу, слабе знання теоретичних джерел. Тест: мах 2 бали	
Практичне завдання – Написання есе	<i>Есе складається з таких структурних елементів:</i> - вступ, де студент формулює власну точку зору на проблему, винесену як тему есе; - блок аргументації: три і більше аргументи, що підтверджують точку зору автора; - висновки, де відбувається узагальнення авторської позиції і відбувається підтвердження вихідної тези на більш високому доказовому рівні. Оскільки головна мета есе – змусити читача розділити точку зору автора, важливо використовувати риторичні фігури переконання, маркери логічної послідовності елементів («по-перше», «по-друге», «з вищезазначеного витікає» та ін.), апелювати до спільних соціальних та духовних цінностей, поглядів, знань та фактів (дослідження, статистичні дані, думки фахівців, приклади з життя), проводити ефектні паралелі й аналогії для демонстрації вашої ерудиції, вдало використовувати цитати з прочитаної наукової літератури.	3 бали – обрана тема є актуальною, зміст есе відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, робити логічні та повні висновки; робота є оригінальним дослідженням, що містить авторську позицію та самостійні судження; відсутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; стиль есе відповідає вимогам до студентських наукових робіт; автор дотримується принципів академічної	3	

			<p>доброчесності. 2-1 бал - обрана тема є актуальною, проте зміст есе не повністю відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, проте висновки не є повними; робота не є оригінальним дослідженням; присутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; автор дотримується принципів академічної доброчесності.</p>	
Усього за ЗМ 2 контр. заходів	2	-	-	8
3	Теоретичне завдання – Відповідь на семінарі Виконання тесту	<p>Питання для підготовки:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загрози безпеці: загроза, небезпека, виклик, ризик. 2. Внутрішні та зовнішні джерела загроз національній безпеці держави. 3. Національні інтереси і глобалізація. 4. Міжнародні організації як актори безпекового середовища. 5. Європейська спільна політика у галузі безпеки та оборони. 6. Організаційна структура, основні завдання та сфери впливу міжнародних, 	<p>3 бали - повна змістовна відповідь на всі завдання, оперування багатьма теоретичними джерелами, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції; 2 бали - авторська позиція заявлена, але повністю не обґрунтована,</p>	5

	загальноєвропейських та регіональних організацій. Посилання на тест: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=10016	викладення матеріалу засноване на знанні джерел, але без аналітичної позиції; 1 бал - поверховий виклад матеріалу, слабке знання теоретичних джерел. Тест: мах 2 бали	
Практичне завдання – Написання есе	<i>Есе складається з таких структурних елементів:</i> - вступ, де студент формулює власну точку зору на проблему, винесену як тему есе; - блок аргументації: три і більше аргументи, що підтверджують точку зору автора; - висновки, де відбувається узагальнення авторської позиції і відбувається підтвердження вихідної тези на більш високому доказовому рівні. Оскільки головна мета есе – змусити читача розділити точку зору автора, важливо використовувати риторичні фігури переконання, маркери логічної послідовності елементів («по-перше», «по-друге», «з вищезазначеного витікає» та ін.), апелювати до спільних соціальних та духовних цінностей, поглядів, знань та фактів (дослідження, статистичні дані, думки фахівців, приклади з життя), проводити ефектні паралелі й аналогії для демонстрації вашої ерудиції, вдало використовувати цитати з прочитаної наукової літератури.	3 бали – обрана тема є актуальною, зміст есе відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, робити логічні та повні висновки; робота є оригінальним дослідженням, що містить авторську позицію та самостійні судження; відсутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; стиль есе відповідає вимогам до студентських наукових робіт; автор дотримується принципів академічної доброчесності. 2-1 бал - обрана	3

			тема є актуальною, проте зміст есе не повністю відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, проте висновки не є повними; робота не є оригінальним дослідженням; присутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; автор дотримується принципів академічної доброчесності.	
Усього за ЗМ 3 контр. заходів	2	-	-	8
4	Теоретичне завдання – Відповідь на семінарі Виконання тесту	Питання для підготовки: 1. Основні етапи зовнішньополітичної діяльності України. 2. Концептуальні засади зовнішньополітичного курсу незалежної України. 3. Зовнішня політика України та забезпечення національної безпеки: нормативно-правовий аспект. 4. Засади національної безпеки України. 5. Основні напрямки співпраці України з регіональними	3 бали - повна змістовна відповідь на всі завдання, оперування багатьма теоретичними джерелами, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції; 2 бали - авторська позиція заявлена, але повністю не обґрунтована, викладення матеріалу	5

		<p>міжнародними організаціями. 6. Україна й ОБСЄ. 7. Україна в Раді Європи. 8. Україна у миротворчих місіях під егідою ООН. Посилання на тест: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=10016</p>	<p>засноване на знанні джерел, але без аналітичної позиції; 1 бал - поверховий виклад матеріалу, слабе знання теоретичних джерел. Тест: мах 2 бали</p>	
Практичне завдання – Написання есе	<p><i>Есе складається з таких структурних елементів:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>вступ, де студент формулює власну точку зору на проблему, винесену як тему есе;</i> - <i>блок аргументації: три і більше аргументи, що підтверджують точку зору автора;</i> - <i>висновки, де відбувається узагальнення авторської позиції і відбувається підтвердження вихідної тези на більш високому доказовому рівні.</i> <p><i>Оскільки головна мета есе – змусити читача розділити точку зору автора, важливо використовувати риторичні фігури переконання, маркери логічної послідовності елементів («по-перше», «по-друге», «з вищезазначеного витікає» та ін.), апелювати до спільних соціальних та духовних цінностей, поглядів, знань та фактів (дослідження, статистичні дані, думки фахівців, приклади з життя), проводити ефектні паралелі й аналогії для демонстрації вашої ерудиції, вдало використовувати цитати з прочитаної наукової літератури.</i></p>	<p>2 бали – обрана тема є актуальною, зміст есе відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, робити логічні та повні висновки; робота є оригінальним дослідженням, що містить авторську позицію та самостійні судження; відсутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; стиль есе відповідає вимогам до студентських наукових робіт; автор дотримується принципів академічної доброчесності. 1 бал - обрана тема є актуальною, проте зміст есе не</p>	2	

			повністю відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, проте висновки не є повними; робота не є оригінальним дослідженням; присутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; автор дотримується принципів академічної доброчесності.	
Усього за ЗМ 4 контр. заходів	2	-	-	7
5	Теоретичне завдання – Відповідь на семінарі Виконання тесту	Питання для підготовки: 1. Основні напрямки забезпечення міжнародної безпеки. 2. Поняття і структура міжнародної безпеки. 3. Традиційна й сучасна моделі міжнародної безпеки. 4. Глобалізація та її вплив на формування нового середовища безпеки. 5. Роль держави у безпекових питаннях. 6. «Розмивання» суверенітету. 7. Недержавні учасники міжнародних відносин. 8. Формування «спільнот безпеки». 9. «Традиційні» та	3 бали - повна змістовна відповідь на всі завдання, оперування багатьма теоретичними джерелами, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції; 2 бали - авторська позиція заявлена, але повністю не обґрунтована, викладення матеріалу засноване на знанні джерел, але	5

		<p>«нетрадиційні» суб'єкти міжнародних відносин у боротьбі за безпеку.</p> <p>Посилання на тест: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=10016</p>	<p>без аналітичної позиції; 1 бал - поверховий виклад матеріалу, слабе знання теоретичних джерел. Тест: мах 2 бали</p>	
	<p>Практичне завдання – Написання есе</p>	<p><i>Есе складається з таких структурних елементів:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>вступ, де студент формулює власну точку зору на проблему, винесену як тему есе;</i> - <i>блок аргументації: три і більше аргументи, що підтверджують точку зору автора;</i> - <i>висновки, де відбувається узагальнення авторської позиції і відбувається підтвердження вихідної тези на більш високому доказовому рівні.</i> <p><i>Оскільки головна мета есе – змусити читача розділити точку зору автора, важливо використовувати риторичні фігури переконання, маркери логічної послідовності елементів («по-перше», «по-друге», «з вищезазначеного витікає» та ін.), апелювати до спільних соціальних та духовних цінностей, поглядів, знань та фактів (дослідження, статистичні дані, думки фахівців, приклади з життя), проводити ефектні паралелі й аналогії для демонстрації вашої ерудиції, вдало використовувати цитати з прочитаної наукової літератури.</i></p>	<p>2 бали – обрана тема є актуальною, зміст есе відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, робити логічні та повні висновки; робота є оригінальним дослідженням, що містить авторську позицію та самостійні судження; відсутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; стиль есе відповідає вимогам до студентських наукових робіт; автор дотримується принципів академічної доброчесності.</p> <p>1 бал - обрана тема є актуальною, проте зміст есе не повністю відповідає його</p>	2

			темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, проте висновки не є повними; робота не є оригінальним дослідженням; присутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; автор дотримується принципів академічної доброчесності.	
Усього за ЗМ 5 контр. заходів	2			7
6	Теоретичне завдання – Відповідь на семінарі Виконання тесту	Питання для підготовки: 1. «Простір безпеки» у Європі в другій половині ХХ ст. 2. Сучасні геополітичні межі Європи. 3. Проблеми післявоєнного мирного врегулювання. 4. Біполярна система міжнародних відносин. 5. Історія та умови творення Північноатлантичного альянсу (НАТО). 6. Структура і завдання Північноатлантичного альянсу (НАТО). 7. Політичний та економічний аспекти функціонування альянсу. Посилання на тест:	3 бали - повна змістовна відповідь на всі завдання, оперування багатьма теоретичними джерелами, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції; 2 бали - авторська позиція заявлена, але повністю не обґрунтована, викладення матеріалу засноване на знанні джерел, але без аналітичної позиції;	5

		https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=10016	1 бал - поверховий виклад матеріалу, слабе знання теоретичних джерел. Тест: мах 2 бали	
	Практичне завдання – Написання есе	<i>Есе складається з таких структурних елементів:</i> - вступ, де студент формулює власну точку зору на проблему, винесену як тему есе; - блок аргументації: три і більше аргументи, що підтверджують точку зору автора; - висновки, де відбувається узагальнення авторської позиції і відбувається підтвердження вихідної тези на більш високому доказовому рівні. Оскільки головна мета есе – змусити читача розділити точку зору автора, важливо використовувати риторичні фігури переконання, маркери логічної послідовності елементів («по-перше», «по-друге», «з вищезазначеного витікає» та ін.), апелювати до спільних соціальних та духовних цінностей, поглядів, знань та фактів (дослідження, статистичні дані, думки фахівців, приклади з життя), проводити ефектні паралелі й аналогії для демонстрації вашої ерудиції, вдало використовувати цитати з прочитаної наукової літератури.	3 бали – обрана тема є актуальною, зміст есе відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, робити логічні та повні висновки; робота є оригінальним дослідженням, що містить авторську позицію та самостійні судження; відсутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; стиль есе відповідає вимогам до студентських наукових робіт; автор дотримується принципів академічної доброчесності. 2-1 бал - обрана тема є актуальною, проте зміст есе не повністю відповідає його темі, автор демонструє вміння	3

			узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, проте висновки не є повними; робота не є оригінальним дослідженням; присутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; автор дотримується принципів академічної доброчесності.	
Усього за ЗМ 6 контр. заходів	2			8
7	Теоретичне завдання – Відповідь на семінарі Виконання тесту	Питання для підготовки: 1. Характеристика моделей міжнародної безпеки регіонів світу: європейський, близькосхідний, азіатсько-тихоокеанський, центральноамериканський, північноамериканський 2. Національна, регіональна і локальна безпека. 3. Міжнародна економічна безпека. 4. Етапи формування європейської безпеки. Європейський Союз і сучасний стан системи європейської безпеки. 5. Підходи провідних європейських країн до забезпечення національної та європейської безпеки.	3 бали - повна змістовна відповідь на всі завдання, оперування багатьма теоретичними джерелами, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції; 2 бали - авторська позиція заявлена, але повністю не обґрунтована, викладення матеріалу засноване на знанні джерел, але без аналітичної позиції; 1 бал - поверховий	5

		Посилання на тест: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=10016	виклад матеріалу, слабе знання теоретичних джерел. Тест: мах 2 бали	
	Практичне завдання – Написання есе	<p><i>Есе складається з таких структурних елементів:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - вступ, де студент формулює власну точку зору на проблему, винесену як тему есе; - блок аргументації: три і більше аргументи, що підтверджують точку зору автора; - висновки, де відбувається узагальнення авторської позиції і відбувається підтвердження вихідної тези на більш високому доказовому рівні. <p><i>Оскільки головна мета есе – змусити читача розділити точку зору автора, важливо використовувати риторичні фігури переконання, маркери логічної послідовності елементів («по-перше», «по-друге», «з вищезазначеного витікає» та ін.), апелювати до спільних соціальних та духовних цінностей, поглядів, знань та фактів (дослідження, статистичні дані, думки фахівців, приклади з життя), проводити ефектні паралелі й аналогії для демонстрації вашої ерудиції, вдало використовувати цитати з прочитаної наукової літератури.</i></p>	<p>3 бали – обрана тема є актуальною, зміст есе відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, робити логічні та повні висновки; робота є оригінальним дослідженням, що містить авторську позицію та самостійні судження; відсутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; стиль есе відповідає вимогам до студентських наукових робіт; автор дотримується принципів академічної доброчесності.</p> <p>2-1 бал - обрана тема є актуальною, проте зміст есе не повністю відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні</p>	3

			точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, проте висновки не є повними; робота не є оригінальним дослідженням; присутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; автор дотримується принципів академічної доброчесності.	
Усього за ЗМ 7 контр. заходів	2			8
8	Теоретичне завдання – Відповідь на семінарі Виконання тесту	Питання для підготовки: 1. Теоретичні засади загальної концепції національної безпеки України. 2. Основні напрямки і пріоритети безпеки України. 3. Концепція національної безпеки України. 4. Характеристика загроз безпеки України. 5. Співпраця України з міжнародними і регіональними інституціями. 6. Членство в Раді Безпеки ООН. 7. Еволюція співробітництва Україна - НАТО. Посилання на тест: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=10016	3 бали - повна змістовна відповідь на всі завдання, оперування багатьма теоретичними джерелами, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції; 2 бали - авторська позиція заявлена, але повністю не обґрунтована, викладення матеріалу засноване на знанні джерел, але без аналітичної позиції; 1 бал - поверховий виклад матеріалу, слабе знання	5

			теоретичних джерел. Тест: мах 2 бали	
	Практичне завдання – Написання есе	<p><i>Есе складається з таких структурних елементів:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - вступ, де студент формулює власну точку зору на проблему, винесену як тему есе; - блок аргументації: три і більше аргументи, що підтверджують точку зору автора; - висновки, де відбувається узагальнення авторської позиції і відбувається підтвердження вихідної тези на більш високому доказовому рівні. <p><i>Оскільки головна мета есе – змусити читача розділити точку зору автора, важливо використовувати риторичні фігури переконання, маркери логічної послідовності елементів («по-перше», «по-друге», «з вищезазначеного витікає» та ін.), апелювати до спільних соціальних та духовних цінностей, поглядів, знань та фактів (дослідження, статистичні дані, думки фахівців, приклади з життя), проводити ефектні паралелі й аналогії для демонстрації вашої ерудиції, вдало використовувати цитати з прочитаної наукової літератури.</i></p>	<p>2 бали – обрана тема є актуальною, зміст есе відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми, аргументувати основні положення роботи, робити логічні та повні висновки; робота є оригінальним дослідженням, що містить авторську позицію та самостійні судження; відсутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; стиль есе відповідає вимогам до студентських наукових робіт; автор дотримується принципів академічної доброчесності.</p> <p>1 бал - обрана тема є актуальною, проте зміст есе не повністю відповідає його темі, автор демонструє вміння узагальнювати, співставляти різні точки зору з проблеми,</p>	2

			аргументувати основні положення роботи, проте висновки не є повними; робота не є оригінальним дослідженням; присутні орфографічні, синтаксичні та стилістичні помилки; автор дотримується принципів академічної доброчесності.	
Усього за ЗМ 8 контр. заходів	2			7
Усього за змістові модулі контр. заходів	16	-	-	60

8. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
Екзамен	Теоретичне завдання – відповідь на питання білету, екзаменаційний тест	Перелік питань до екзамену https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=10016 Екзаменаційний тест https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=10016	Кількість питань на які надано повну змістовну відповідь (1 питання – 10 балів) – усього 2 питання Екзаменаційний тест – 5 питань (1 питання – 2 бали)	30
	Практичне завдання – екзаменаційне есе	Написання есе https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=10016	Есе – 10 балів	10
Усього за підсумковий семестровий контроль				40

9. Рекомендована література

Основна:

1. Асиметрія міжнародних відносин / за ред. Г. М. Перепелиці, О. М. Субтельного. Київ : Видавничий дім «Стилос», 2005. 555 с.
2. Бодрук О. Структури воєнної безпеки : національний та міжнародний аспекти. Київ : НІПМБ, 2001. 299 с.
3. Мальський М. З. Теорія міжнародних відносин : підручник. Київ : Знання, 2007. 462 с.
4. Мігряєва С. І. Європейська безпека і Україна : навч. посібник. Ужгород : Ліра, 2008. 222 с.
5. Україна в постбіполярній системі міжнародних відносин : підручник / за ред. Л. В. Губерського. Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. 512 с.
6. Федуняк С. Г. Європейські виміри безпеки на пострадянському просторі. Формування інтегрованої безпеки Заходу і Нових незалежних держав. Чернівці : Рута, 2005. 336 с.

Додаткова:

1. Бжезинський З. Україна у геостратегічному контексті. Київ : Знання, 2006. 102 с.
2. Бодрук О. Воєнно-політичні аспекти забезпечення безпеки. *Стратегічна панорама*. 2002. № 2. С. 65–74.
3. Воротнюк М. О. Людська безпека як імператив сучасної епохи : переніс фокусу з держави на людину. Київ : Представництво Фонду ім. Фрідріха Еберта в Україні, 2010. 16 с.
4. Глобалізація і безпека розвитку / ред. О. Г. Білорус. Київ : Ін-т світ. економіки і міжнар. відносин, Київ. нац. екон. ун-т., 2001. 734 с.
5. Горбулін В. П. Шляхи зміцнення національної безпеки України. *Стратегічна панорама*. 2010. № 1 (38). С. 6–16.
6. Горбулін В.П., Шевцов А.І. Шляхи зміцнення національної безпеки України. *Стратегічна панорама*. 2010. № 1 (38). С. 6–16.
7. Євроатлантична інтеграція України : глобальний та регіональний виміри / Коваль І.М., Глебов С.В., Дубовик В.А. та ін. Одеса : «Астропринт», 2008. 142 с.
8. Зленко А.М. Дипломатія і політика України в процесі динамічних геополітичних змін / А.М. Зленко — К.: Фоліо, 2016 — 559 с.
9. Коваль І. М. Модернізація системи безпеки в сучасній Європі (міжнародно-правовий аспект). *Дослідження світової політики* : зб. наук. праць. Київ : Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України. 2000. Вип. 13. С. 47–52.
10. Кучик О.С. Зовнішня політика України: Навч. посіб. Рекомендовано МОН / О.С. Кучик, О.А. Заяць. — К., 2016. — 572 с.
11. Литвиненко О. Європейська безпека і Україна : можливий шлях послабити виклики і загрози. *International Review*. 2009. № 3. С. 31–39.
12. Малиновська О. Нові виклики національній та регіональній безпеці : тероризм, організована злочинність, нелегальна міграція. *Нова безпека*. 2003. № 2. С. 53–62.
13. Міжнародне безпекове середовище : виклики і загрози національній безпеці України / за ред. К. А. Кононенка. Київ : НІСД, 2013. 56 с.
14. Міжнародні відносини та зовнішня політика: Підручник / Л.Ф. Гайдуков, В.Г. Кремень, Л.В. Губерський та ін. — К.: Либідь, 2016. — 622 с.
15. Муковський І.Т. Інформаційно-аналітична діяльність в міжнародних відносинах: Навч. посіб. / І.Т. Муковський, А. Г. Міщенко, М. М. Шевченко. — К.: Кондор, 2013. — 224 с.
16. Ондрейчак Р. Ведущие европейские державы, их внешняя политика и политика безопасности и влияние на формирование европейской архитектуры безопасности. *Европа*. 2009. Т. 9, №2 (31). С. 69–90.
17. Рыхтик М.И. Эволюция понятия «безопасность» : от «жестких угроз» до «мягких вызовов». *Современные проблемы мировой политики*. Москва : Аспект-Пресс, 2002. С. 89–118.

18. Стародуб Т. С. Підходи до визначення «регіональна безпека». *Стратегічна панорама*. № 3. 2006. С. 54–59.
19. Телешун С.О. Політична аналітика, прогнозування та політичні консультації: Курс лекцій / С.О. Телешун, А.С. Баронін. — К.: Вид. Паливода А.В., 2014. — 112 с.
20. Храбан І. А. Система європейської безпеки і напрями воєнно-політичної інтеграції України до її структур : монографія. Київ : Варта, 2005. 544 с.
21. XXI век : мир между прошлым и будущим. Культура как системообразующий фактор международной и национальной безопасности : монография / А. А. Кубелиус, О. П. Лановенко, В. А. Пироженко и др. Киев : Совет национальной безопасности и обороны Украины, Нац. институт проблем международной безопасности, Стило, 2004. 571 с.
22. Чекаленко Л.Д. Зовнішня політика України (від давніх часів до наших днів): підручник / Л. Д. Чекаленко; Дипломатична академія України при МЗС України.
23. Чекаленко Л.Д. Зовнішня політика України: підручник /Л.Д. Чекаленко. – Київ : LAT і К, 2015. – 478 с.: іл. - Бібліогр.: с.465-471

Інформаційні ресурси:

1. Діяльність України в рамках ООН. Постійне представництво України при ООН. URL: доступу: <http://un.mfa.gov.ua/ua/ukraine-un/general-information>
2. Європейська політика безпеки та оборони : стратегічні аспекти співпраці України з ЄС – визначення напрямів та формату. URL: <http://old.niss.gov.ua/monitor/november/2.htm>
3. Закон України «Про основи національної безпеки України» від 7 серпня 2015 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/964-15>
4. Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <http://www.niss.gov.ua/catalogue/34/>
5. ОБСЄ : сучасні виклики та перспективи розвитку. Аналітична доповідь. Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/1518/>
6. Потенціали співробітництва України з ЄС у сфері безпеки. Представництво в Україні «Фонд Конрада Аденауера». URL: <http://www.kas.de/ukraine/ukr/publications/34635/>
7. Пріоритети співробітництва України з НАТО в оборонній сфері у світлі рішень Уельського саміту НАТО. URL: <http://www.mil.gov.ua/diyalnist/mizhnarodne-spivrobotnicztvo/prioritetispivrobotnicztva-ukraini-z-nato-v-oboronnij-sferi-u-svitli-rishen-uelskogo-samitunato.html>
8. Статут ООН. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_010.
9. Трансформація європейського та євроатлантичного простору безпеки: наслідки для України. URL: <http://old.niss.gov.ua/Monitor/mart2009/41.htm>
10. Указ Президента України «Про Стратегію національної безпеки України» від 6.05.2015. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>
11. Шелест Г. Участь України у врегулюванні конфліктів на території країн-членів ГУАМ як фактор забезпечення національної безпеки держави. URL: <http://www.niss.od.ua/p/225.pdf>